
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Rom har talt... — Den nye synd. Oversatt fra engelsk av Sigrid Undset. — Den hellige Imelda. — „Fritt ord“. — Varia. — Pastor Krijn forlater Norge. — „Romersk-katolsk“ og „ikke-romersk-katolsk“.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Rom har talt...

III.

Her må også gjøres opmerksom på en annen svær forbrytelse, hvorved barnets liv angripes mens det enda hviler i moderlivet. Nogen mener at dette er tillatt og at avgjørelsen i dette må overlates til faren eller moren. Andre sier at det ikke er tillatt uten at der foreligger alvorlige grunner, nemlig medisinsk, sosial og eugenetisk indikasjon. Med hensyn til den borgerlige straffelovgivning, som forbyr drapet av det undfangne, men ennå ikke fødte barn, krever de at enhver personlige opfatning av indikasjonen, også av loven offentlig blir anerkjent, så handlingen ikke blir straffbar. Der finnes selv folk som krever at den borgerlige øvrighet skal hjelpe til ved disse dødsbringende operasjoner. Hvad der dessverre som bekjent på enkelte steder skjer mangfoldige ganger. Hvad den medisinske og terapeutiske indikasjon angår, har vi allerede sagt hvilken medlidenhet vi føler overfor en mor hvis sundhet og liv står på spill på grunn av naturpliktens oppfyllelse. Men hvilken grunn er av den art at den på nogen måte kan undskylde den uskyldiges direkte drap? Ti derom dreier det sig her. Og enten nu moren eller barnet drepes, så er det mot Guds bud og mot naturens stemme: «Du skal ikke drepe.» Begges liv er like hellig. Ingen, heller ikke statsmakten, har lov til å ødelegge det. Det vilde vidne om den største overfladiskhet å påstå at denne vold mot uskyldige skulde skrive sig fra den rett til å råde over liv og død, som bare gjelder mot forbrytere. Her er der heller ikke tale om retten til å forsvare sig til det yderste mot en urettmessig angriper, ti hvordan kunde man kalle et slikt lite

barn en urettmessig angriper? Heller ikke er det tale om at den rett, som den yderste nød gir, kan strekke sig så langt, at den tillater å drepe en uskyldig. Gode og kyndige læger anstrenger sig derfor på en rosverdige måte for å beholde både morens og barnets liv. Alle derimot, som under skinn av medisinsk hjelp eller falsk medlidenhet truer en av de to liv, vilde ikke være verdige til å bære det edle og verdige navn av «læge». Til det som man anfører til fordel for sosial og eugenetisk indikasjon *kan* og *må* man ta hensyn hvis den skjer på en lovlig og ærbar måte og innenfor moralens grenser.

Men å avvende den nød, som man påberoper sig, ved å drepe uskyldige, det strider mot fornuften og går mot Guds bud, hvad også apostlen mente med ordene: «Man skal ikke gjøre det onde forat det kan komme godt derav».

De, som statens styre er betrodd til og som er den lovgivende makts innehavere, må ikke glemme at det er øvrighetens opgave ved passende lover og straffer å beskytte de uskyldiges liv, og det desto mere når *de*, hvis liv er i fare, ikke er istand til å forsvare sig selv. Og iblandt disse inntar harna, gjemt i moderlivet, den første plass. I tilfelle av at denne øvrighet ikke bare nekter å ta disse små under sin beskyttelse, men ved sine lover og forskrifter skulde tillate, ja selv la drepe dem ved lægenes hender, da må den erindre at Gud er dens dommer og hevneren av det uskyldige blod som roper fra jorden til himmelen. Hver synd som begås mot avkommet, har som følge at den på en viss

måte også er synd mot den ekteskapelige trofasthet, fordi disse ekteskapets goder henger nøie sammen. Men dessuten gis der enda andre særlige vrangforestillinger angående troskapen.

Først og fremst svekkes denne troskap av dem som mener at man skal vise sig imøtekommende mot vår tids opfatninger og praksis hvad angår et bedragerisk og slett ikke uskyldig vennskap med fremmede. De påstår at man i disse anliggender skal tilkjenne ektefellene en større følelses- og handlefrihet. Og det så meget mere som (så sier de) ikke få mennesker har en medfødt seksuell konstitusjon, som de ikke kan tilfredsstille innenfor det monogame ekteskaps trange ramme. Derfor betrakter de den strenge holdning, at edle ektefeller fordømmer og avviser enhver seksuell følelse og handling overfor en tredje person, som en foreldet åndens og hjertets sneversynthet, eller som en forkastelig jalousi. Men disse ektefellers noble holdning er ikke annet enn naturens stemme, som godkjennes og bekreftes såvel ved Guds befaling: «Du skal ikke begå ekteskapsbrudd», som også ved Kristi uttalelse: «Men jeg sier eder at enhver som ser på en kvinne for å begjære henne, har allerede bedrevet hor med henne i sitt hjerte».

Ingen menneskelig skikk, ingen menneskehetens «fremgang», kan nogensinne være istand til å svekke det guddommelige buds kraft. Ti likesom «Jesus Kristus, igår og idag, og i all evighet», er den samme, så er også Kristi lære evig den samme, og inntil himmel og jord forgår, skal ikke en bokstav eller en prikk av loven forgå uten at alt oppfylles».

De som ved ord og skrift svekker den ekteskapelige trofasthet, og det rene livs glans, kommer også lett til å svekke kvinnens trofaste og sømmelige underdanighet under mannen. Vår tids kvinner er emansipert, eller blir det, så sier de. De proklamerer en tredobbel emansipasjon: den sosiale (familie-livets regulering), den økonomiske (husholdningens regulering), og den fysiologiske (å forebygge eller drepe avkommets liv).

At den siste emansipasjon best kunde betegnes som en forbrytelse, har vi allerede sett. Ved den økonomiske emansipasjon forstås at hustruen uten å kjenne sin manns mening om det, eller selv mot hans vilje, fritt kan ordne sine private affærer, uten hensyn til barna, mannen og hele familien. Tilslutt gis der enda en sosial emansipasjon, som vil befri kvinnen fra hennes omsorg for barna og hele familien, forat hun således skal kunne utfolde sine egne talenter og vie sig til offentlige interesser og stillinger. Men heller ikke

den siste er en virkelig emansipasjon. Den bringer ikke den fornuftige og verdige frihet som stemmer med en kvinnes og hustrus høie opgave som kristen. Heller er det en nedverdiggelse av den kvinnelige natur og moderverdigheten. Det betegner hele familiens ødeleggelse, idet mannen derved berøves sin hustru, barna moren, huset og hele familien den alltid våkne omsorg.

Hvad mannens og hustruens likeberettigelse angår, må den naturligvis anerkjennes i alt det som gjelder den menneskelige personlighet og verdighet, og i det som følger av ekteskapspakten og ligger i ekteskapets natur. Deri kan begge ektefellene glede sig over de samme rettigheter, og er de bundet ved de samme plikter. Men hvad det øvrige angår, skal der være en viss ulikhet og en orden som er nødvendig for familiens velvære og enhet.

Men ekteskapets fiender går ennu videre ved å påstå at en viss tilfeldig overensstemmelse i karakter og en viss sympati er tilstrekkelig til å skape den sanne og sterke kjærlighet som er familiens fundament. Hvis denne overensstemmelse blir mindre eller ophører å bestå, så lærer de, da svekkes eller brytes det eneste bånd som forener deres sjeler.

Hvad er dette annet enn å bygge huset på sand? Når motgangens stormer kommer, ødelegges det. «Og regnet strømmet ned, og vannflommer kom, og vinden blåste og falt over dette hus, og det falt, og dets skade var stor». Huset derimot som er bygget på klippen, d. v. s. på ektefellenes gjensidige kjærlighet, og befestet ved en bevisst og varig sjelsforening, vil aldri røkkes, og enda mindre ødelegges ved noen motgang.

Heftigst bekjempes ekteskapet som sakrament. Det påstås at ekteskapet er noget helt profant, rent borgerlig, og derfor må det på ingen måte betros til et religiøst samfund, nemlig Kristi Kirke, men til det borgerlige. Man tilføier at ekteskapets bånd ikke må være uopløselig, at man ikke bare må tåle, men lovlig beskytte skilsmissen. Så berøves ekteskapet dets hellighet og blir til noget helt profant og borgerlig. De bestemmer at det borgerlige ekteskap skal betraktes som den egentlige ekteskapskontrakt. Den religiøse handling er bare bisak, og god for overtroiske folk. Videre ønsker de ekteskapet mellom katolikker og ikke-katolikker uten videre tillatt, uten hensyn til religionen, og uten at den kirkelige myndighet spørres om tilfølgelse.

(Fortsettes).

DEN NYE SYND.

EFTER „ESSAYS IN SATIRE BY RONALD KNOX, ED. SHEED & WARD, LONDON“.
OVERSATT FRA ENGELSK AV SIGRID UNDSET

Dvesærre maa jeg bygge min beretning paa begivenheterne under selve foredraget paa det som jeg har hørt av deltagere. Dørene blev aapnet klokken 13 og den vældige hall fyldtes paa et øieblik, som en dam i flomtid. Der var et orkester som spilte de siste schlägere, — underlig rørende og gammelmodige virket de under disse forhold. Det overfylde hus gad ikke høre paa det, og fra forskjellige kanter av bygningen begyndte folk med demonstrationer som ikke egentlig hadde synderlig med saken at gjøre. «Internationalen» blandet sine toner disharmonisk med «Nærmere Gud til dig». To eller tre ganger kom funktionærer til syne paa platformen og blev ved en misforstaaelse hilst med klapsalver. Utenfor vokste skybanken, og solskinnet bleknet og blev besynderlig uhyggelig.

Professor Laileb, som aldrig nogen har beskyldt for at sætte sig ut over almindelige høflighetsformer, indfandt sig præsis paa minuttet. Han var en middelshøi, let graasprængt herre, overmaate velklædt, en antydning av bakkenbarter gav hans utseende et visst præg av gammel kultur. Egentlig saa han mere ut som en fremtrædende advokat eller moderne læge end som en videnskapsmand. Han saa ret frem for sig, som om han med ett blick omsluttet hele den kolossale tilhørerskare. Møtets dirigent, et svært ubetydelig parlamentsmedlem, indledet det foreskrevne ritual med den sedvanlige aapningstale — han skulde ikke opholde publikum længe — antok at de alle sammen visste hvorfor de var kommet her — ingen præsentation nødvendig — han selv var like ivrig som nogen anden for at man skulde komme til saken — det var hans mening at enhver mening hadde krav paa at bli hørt, uten at han dermed paa forhaand vilde erklære sig enig i alt som professoren sa — og saa skulde han ikke opholde dem lenger.

Skyerne utenfor mørknet ogsaa de øverste vinduer, og professor Laileb reiste sig. Folk klappet, men applausen blev overdøvet av utaalmodig hyssjing.

«Foregangsmændene for enhver bevgelse» begyndte professoren, «er som bekjendt altid utsat for miskjendelse. Vane, mangel paa foretagsomhet, forkjærlighet for gammel slendrian — alle disse faktorer som har en saan magt til at hindre hvert enkelt menneske fra at bryte med det gamle, tilvante, uttrykker sig, naar talen er om masserne, i en eiendommelig motvilje mot at tillate andres fremtrængen paa de uveisomme stier,

hvor vi selv ikke tør vandre. Den dødvegt som hindrer al uavhengig menneskelig handling er det materiale som vi bruker, naar vi vil stene profeterne. Da jeg kastet mig ut i en videnskapelig undersøkelse av omraader inden den menneskelige viden, som hittil har vært relativt litet utviklet, var jeg ikke uvitende om at jeg utsatte sig for smaa sjæles forbitrelse. Jeg er ikke uvitende om den skjæbne som venter en banebryter. I virkeligheten har jeg selv for flere aar siden mistet en udmerket god stilling» — her fløi et eiendommelig melankolsk smil over professorens ansigt — «utelukkende paa grund av min ulyst til alltid at følge hjorden.

I længre tid end jeg bryr mig om at huske paa har det gjort et dypt indtryk paa mig at se, i hvilken grad videnskapelig undersøkelse har været forsømt paa et omraade som interesserer os alle saa sterkt og angaar os alle saa intimt som sysdens. Forestill Dem det: noget som vi vier mere end vort halve liv til at dyrke, som vi er villige til at opgi vor makelighet og vort velvære for, som vi offrer saa meget av vor sindsro for — en faktor som saa dypt har grepet ind i den menneskelige histories utvikling, det ideal som har været alene om at inspirere meget av det mest betydningsfulde i Europas nyere literatur og kunst — dette maal, denne faktor, dette ideal, er den dag idag forsømt overalt som emne for organisert videnskapelig forskning. Filosoferne har fylde biblioteker med sine undersøkelser angaaende etikens væsen — problemet om hvordan det er rigtig at handle; de har aldrig vaaget sig til at se kjendsgjerningerne i ansigtet, og idet de har indset haabløsheten i en kamp mot det menneskelige fremskridt har de indskrenket sig til at betrakte spørsmålet om hvordan vi med mere præcision, mere fuldkomment, mere overlagt kan handle uret.

Jeg vil ikke trætte Dem — ialfald ikke nu — med at berette historien om mine tidligste kampe. Det maa være nok at jeg sier, efter aarelange anstrengelser befandt jeg mig en dag i en saan stilling, saa jeg virkelig blev istand til at øke i væsentlig grad de leiligheter som menneskeheten har faat til at utvikle denne mest karakteristiske side av sin natur. Man vil muligens spørre, hvorfor jeg besluttet mig til at vælge England, vælge London, vælge netop denne bygning, for herfra at offentliggjøre resultaterne av mine anstrengelser. Min grun var ganske liketil. Jeg vetat naar man vil bekjendtgjøre noget er London den av alle verdens

centrer som er bedst egnet til det, og at det som gjør mest indtryk paa denne bys befolkning er et møte av halvvidenskapelig, halvpolitisk karakter, saan som det nærværende. Her hvor jeg nu staar føler jeg at jeg gjennom en høttaler rækker frem til hele den civiliserte verden.

Jeg var fast besluttet paa at skjænke menneskeheten frugterne av min forskning. Siden endda ingen ved et tilfælde igjennem alle disse aar har slumpet til at gjøre min opdagelse, kan det vel hende at hemmeligheten aldrig vil bli gjettet, medmindre jeg aapenbarer den. Naturligvis har det ogsaa hendt at jeg har tvilt paa, hvorvidt mine medskapninger var værdige til at motta mine aapenbaringer, men for alvor lot jeg mig aldrig stanse av sånne tvil. Naar talen er om at opdrage en gut eller prøve en betroet tjener, begynder vi med at overdrage nybegynderen mindre vigtige opgaver og gir ham de større, efterhvert som han viser troskap og dygtighet. Mine herrer, det forekom mig, at hvis man bedømte menneskeheten efter den maate, hvorpaa den har visst at benytte de leiligheter den indtil nu har hat til at synde, maatte man si at den har vist sig værdig til at bli indviet i høiere grader av synd. Hver dag jeg har tilbragt her i London, alle de iagttagelser som jeg har gjort under mit korte ophold i Deres by, har bestyrket mig i min opfatning og opmuntret mig til at utføre mine beslutninger. Jeg har studert Deres retsinstitutioner, Deres forretningsmetoder, Deres forlystelser, og jeg sa til mig selv at London vil se tilbake paa alt dette som noget der karakteriserte byen i dens uskyldighets tilstand, førend jeg var færdig her. Min indsats i utviklingen kunde muligens bli glemt, historien vilde muligens fortie mit navn, men slegt efter slegt av Deres efterkommere vilde leve efter min lære — kanskje uten saa meget som at yde mig den anerkjendelse at de erkjendte, det var syndig.

«Og nu til saken.» Professorens stemme hadde indtil nu vakt beundring ved sin indsmigrende sølvagtige vellyd, som røbet den øvede folketaler — men medelt sang han ut, skarpt og klart, det virket som piskesmeld. Og i samme øieblikk snudde han sig, med en mine som en vertinde ved en fashinabel tilstelning, mot de fire herrer som opholdt sig hos ham paa podiet — og som efter en foregaaende avtale reiste disse sig og forsvandt ut gjennom en sidedør. Professoren stod alene tilbake paa platformen, ansigt til ansigt med sit publikum. Lyset i hallen var nu uhyggelig gustent, og fra tid til anden høretes tordenen rulle i det fjerne, hver eneste en av tilhørerne følte (ia det vil si, saan har jeg altsaa hørt) en selsom kontakt med den magtfulde, fornemme skikkelse som nu ruvet ensom paa podiet over dem.

«Som jeg sa,» fortsatte professoren, «jeg var fast be-

sluttet paa at indvie verden i min opdagelse. Jeg hadde regnet med opposition, — av grunde som jeg ikke her behøver at komme ind paa hadde jeg ingenting at frygte av denne. Jeg hadde regnet med vantro, det maa jeg tilstaa, men jeg erkjenner med taknemlighet at i denne henseende hadde jeg gjort det engelske publikum uret. Kort sagt, like til det øieblik, da jeg stod her paa denne platform, indbildte jeg mig at jeg hadde overskuet den risiko jeg løp, og jeg var rede til at trodse den.

«Det var først da jeg saa mig omkring og saa mit publikum at jeg erkjendte, jeg har tat feil. Mine herrer, jeg beklager at maatte si Dem, De er ikke det stof som syndere (jeg bruker ordet i dets høieste betydning) er gjort av. Dere kom ikke hit fordi Dere ønsket at gjøre noget ondt, dere kom hit fordi dere hadde lyst til at høre om det onde, for at faa farten av det og kunde snakke aandrikt om det før andre mennesker hadde oppfattet hvad der er tale om — for at sikre dere, at det blev Deres fruer som forklarte nyheten for Deres næstes fruer og ikke omvendt. De vilde ha den smigrende bevissthet at De var verdensmand, ikke noget gammeldags tøv her tak, frisindede mennesker som kan forstaa en mands standpunkt selv om det ikke er Deres. Dere var ikke lastefulde, som jeg hadde haabet, dere var bare kolossalt og monumentalt nysgjerrige. Og der er ved Deres nysgjerrighet noget — et noget som jeg har vanskelig for at definere i ord — en egenskap som simpelt hen virker absolut motbydelig paa mig. Nysgjerrighet er den av alle synder det er lettest at straffe, den bærer sin værste straf i sig selv, naar den ikke blir tilfredsstillet. Mine herrer, den nye synd er ikke humbug — jeg kunde forklare den for dere i en fem-seks sætninger. Men jeg agter ikke at fortælle dere noget om den. Jeg vender tilbake til det sted som jeg er kommet fra, og jeg overlater det til dere selv at finde veien til Helvede som bedst dere kan, ved hjelp av de forgnagede gamle synderne som dere kjender saa evindelighet godt, saa dere synes det er næsten til at bli kvalm av, saa kjedelige er de blit. Godnat, mine herrer!»

En bølge av lidenskap, som en eneste mægtig impuls, grep den uhyre tilhørerskare, og den styrtet fremover mot platformen, som om den hadde indektersert bevægelsen paa forhaand i ukevis. Ingen tænkte paa nogen ny synd længer, alle tænkte bare paa den ældgamle, velkjendte synd som heter mord. I det samme brøt uveiret løs, et vældig lyn oplyste pludselig hallen og hver mand saa sin næstes aasyn forvridt av umættelig hat. — Og sammen med lysningen av lyset var professor Laileb pludselig forsvundet fra platformen, og trods alle efterforskninger (som blev foretatt med den ytterste energi og den mest gjennomførte grundighet, det kan De huske paa!) var man ikke istand til at komme paa sporet med hensyn til professorens eksistens.

Kjære læser, dadler du likesom professoren publikum for dets nyfikenhet? Visselig, nysgjerrighet er av alle laster den utækkeligste. Jamen tilstaa nu, at da du begyndte paa læsningen av denne historie næret likevel ogsaa du et svakt haab om at førend du kom til ende med den skulde du ha faat greie paa hvad den nye synd var for noget —?

DEN HELLEGE IMELDA

(Ved Marie-Elisabeth Larsen).

Plutselig, o under, oplystes koret av et overveldende lys, en herlig duft fylte kapellet og vakte søstrenes oppmerksomhet. De som allerede hadde forlatt kirken kom hurtig tilbake, og fikk da se en hvit hostie som syntes å komme direkte fra himmelen, og som langsomt dalte ned over det knelende barn.

Underrettet ved en intim og overnaturlig forutanelse reiste Imelda sig op, og så da også det hellige Brød som på mirakuløst vis svevet over hennes hode. Han er der — *Den* som hun elsker over alt, *Den* som hun fremfor alt lengter etter. Han har dog allikevel hørt hennes sukk og sett hennes tårer. Han har dog allikevel bønnhørt hennes bønn.

Med sine små hender foldet, øinene festet på Hostien, dirrende av fryd, av lengsel og kjærlighet, følte Imelda sitt hjerte smelte under denne sjelenes guddommelige sols handling. Hvilken fryd, — men også hvilket martyrium. Å ha den så nær, og dog ikke kunne nå den. Ikke kunne trekke den ned like til sine leber, like til sitt hjerte. Miraklet vedblev. Den hellige hostie, holdt av en usynlig hånd, lot sin stråleglans omstråle barnets panne som en himmelsk glorie, mens de lykkelige vidner til denne himmelske scene følte sig gjennemtrent av hellig frykt og beven.

Jesus venter —. O Jesus hvad venter Du på? Han ventet den som alene har makt til å bevege Ham til å komme ned fra himmelen, og hvis misjon det er å legge hostien på våre leber — presten.

Og presten kom. Han oppfatter underet, og deri ser han absolutt bevis på den guddommelige vilje, ti han kjenner bedre enn nogen Imeldas brennende lengsel. Atter ifører han sig de hellige klær han nettop har lagt av, kommer inn i helligdommen, optar den hellige, mirakuløse hostie, som stadig venter ham, på skålen, og gir den derpå til den guddommelige Mesters lille yndling.

Da det salige barn eier sin Jesus folder hun sine hender over sitt hvite skapular, lukker sine øine og bøier langsomt sitt hode.

«Min høit elskede er nu helt min og jeg er helt Hans,» hvisker hun. «Jeg har funnet den som elsker min sjel. Jeg har funnet Ham, jeg holder fast på Ham og slipper Ham aldri.»

Snart stanser levenes lette dirren. Den spente forventning, som hadde vært det lille ansikts overveiende uttrykk, gav nu plass for en usigelig og yndefull fred. Hennes ansikt, som et lite sekund rødmet som en yndig

rose, blev derpå hvitt som en lilje. Hun syntes overfalt av en yndefull søvn.

Timene gikk hurtig under denne kjærlighetens ekstase. Hvad foregikk der nu mellom denne barnesjel og dens Jesus? Ingen kan si det. Himmelen bevarer denne hemmelighet.

Lenge betraktet søstrene henne. Barnet forblev ubevegelig. En mystisk forutanelse griper dem. De nærmer sig Imelda. Rører ved henne. Barnet hører intet. Føler ikke dem. Man sier noe om lydighet, — dette magiske ord som får jordens hellige til å skjelve, og river dem ut av deres dypeste henrykkelse. Denne gang, for første gang i sitt liv, — Imelda adlyder ikke. Man løfter henne op — hun var død.

Hennes hjertes fin-fine vase var brustet ved kjærlighetens inntrengen. Og hennes sjel, lik en hvit due, befridd fra de bånd som holdt den tilbake, hadde tatt flukten mot himmelen med Den som hun alene hadde elsket. —

Salig.

Denne mirakuløse første communion og død blev snart kjent over hele Bologne.

Skarevis kom de troende til Val-di-Pietra for å betrakte barnet, som Jesus selv var kommet for å ta fra jorden. Hun var strålende i døden, som hun hadde vært det i livet, — som de hellige var det i sin henrykkelse, og allerede bemerket man at sjeles begjær blev opnådd ved hennes forbønn.

Grev Egano Lambertini var en av de første som kom ilende. Denne troens mann, midt imellem en sønderrivende sorg og en uutsigelig glede, vilde med sine egne hender lukke de halvåpne øienlåk på sitt elskede barn og kysset den unge panne, ennu med den hellige hosties stråleglans over sig.

Det jomfruelige legeme blev lagt i en hvit marmorkiste, og denne blev satt ved inngangen til klosterkirkens kor. På det vis fikk Jesu lille elskling fremdeles være like i nærheten av det hellige Tabernakel som for å opmuntre alle til å elske den guddommelige hostie.

Den yndige erindring om dette englelike barn som under sin første kommuniens ekstase, tok flukten til himmelen, har holdt sig gjennem alle disse sekler.

Og så tallrike var de nådeåver, opnådd ved hennes forbønn, at folkets røst erklærte henne «salig». Og denne overbevisningens og kjærlighetens tillid til hennes forbønns makt fikk tilslutt Kirken til å plasere henne på sitt alter.

«Fritt ord».

Under dette navn har man startet et nytt tidsskrift — om livet og om religionen — som i disse dager har sendt ut sitt første hefte. Tidsskriftet gir hovedsakelig uttrykk for den dogmatiske liberalismes ideer. Man har innvendt at det er for ensidig preget av liberal-radikal opfatning til med full rett å kunne forsvare sitt navn: «Fritt ord». Men man bør vel ikke bedømme det alene etter det første hefte. I de kommende hefter behandles også en artikkel av fru Undset om klostertanken.

I det nettopp utkomne hefte er det et bidrag av redaktør Dr. Thommessen om «Den norske kirke idag». I hvilken utstrekning forfatterens syn på statskirken stemmer med virkeligheten, tør vi ikke ha nogen avgjort mening om. Men når han kommer inn på spørsmålet om motivene for nordmenns overgang til katolisismen i våre dager, da har vi et ord å si, fordi vi mener at hans syn på saken er helt feilaktig. Han fremhever «trangen til utløsning av religiøse følelser gjennom kunst og skjønnhet», en slags reaksjon mot den offisielle lutherdoms lavkirkelighet og en lengsel etter majestet og tradisjon som de almindelige årsaker til konversjoner. Uten å benekte at alt dette kan være medvirkende, især på det første stadium hen imot katolisismen, så mener vi dog at det avgjørende moment utvilsomt er noget annet. Det Dr. Thommessen peker på, bidrar nok til å vekke sympati for den katolske Kirke, men det vil sjelden føre helt frem til overgang. Det som — bortsett fra Guds nådes medvirken — er avgjørende for de mennesker der tar skrittet over til Kirken, det er momenter av overveiende intellektualistisk karakter.

Chesterton og andre har fremhevet at man ikke blir katolikk, fordi man føler sig tiltrukket av Kirken, men fordi man i sin forstand og samvittighet føler sig tvunget eller forpliktet til å akseptere Kirkens verdensanskuelse — dens lære om menneskenes liv og mål — som stemmende overens med virkeligheten. Det er ikke så å forstå at man bare rent pragmatistisk anskuer Kirken som det eneste bollverk mot intellektuell og moralsk oppløsning. Det gjør man kanskje også, og med rette. Men man kommer likefrem til å se på Kirken som den objektive sannhets lysende fakkel i verden. Det er overbevisningen om at Kirken til alle tider hevder den kristne realisme mot alle menneskelige teorisers romantikk, som er den avgjørende beveggrunn ved et kultur-menneskes overgang til katolisismen.

Ute i Europa, til eks. i Frankrike, finner man i intellektuelle kretser en rekke mennesker, som er gått ut fra synsmåter som ligger Dr. Thommessens meget nær, mennesker som har levet i kontakt med videnskapens

opdagelser og fremskritt, og som har lagt liberalismen bak sig. De fant dens standpunkter utilstrekkelig underbygget og vendte sig isteden til katolisismen. De betrakter det liberale livssyn som noget tilbakelagt, nærsagt gammeldags.

For å forstå dette må man ta i betraktning at ved katolske universiteter og videnskapelige akademier arbeider det et stort antall lærde, som er helt å jour med den moderne videnskaps resultater, på fysikkens som på bibelkritikkens område. Men de har ikke vanskelig for å opdage svakhetene ved de nye systemer: de hastige og overdrevne konklusjoner. Ved deres kritiske og byggende, positive arbeide danner disse katolske videnskapsmenn et solid grunnlag for katolisismens verdensanskuelse, som de fremstiller og forsvare så overbevisende at deres tankegang vinner fremgang får til slutning iblandt intellektuelle.

De synspunkter Dr. Thommessen anfører som bestemmende for overgang til katolisismen, kan med større rett sies å være betegnende for den kategori mennesker som beundrer Kirken på avstand, uten nogensinne virkelig å slutte sig til den, fordi deres mentalitet og tankegang egentlig er helt fremmed for katolisismen. De beveggrunner som fører et moderne menneske til i moden alder å gå inn i en skrifttestol, å bøie sig for Kirkens autoritet, er av langt viktigere art. De kan sammenfattes i en urokkelig overbevisning om at *Kirken er*, som Paulus sier, *sannhetens støtte og grunnvoll*.

A.

VARIA.

Oslo.

St. Olavsforeningen i St. Olavs menighet i Oslo holdt sin årlige generalforsamling søndag 25. januar. Etterat formannen hadde ønsket de fremmøtte velkommen blev årsberetningen lest op og godkjent. Man gikk så over til å behandle årsregnskapet, og dette blev gitt enstemmig decharge. Generalforsamlingen behandlet videre et innkommet forslag om forandring av lovenes § 3, 2 — som fastsetter en minimums ydelse til Centralstyret av 25 % av inntektene av de av foreningen arrangerte tilstelninger. Forslaget gikk ut på nedsettelse av ydelsen til Centralstyret til minimum 15 %. Sognepresten oplyste at menighetens inntekter i de siste år viser nedgang. Det blev i år oversendt Centralstyret 869 kroner mot 720 kr. ifjor, og 1000 kr. til menighetskassen mot 1500 kr. ifjor. Det blev foretatt avstemning, og resultatet av denne blev at generalforsamlingen vedtok forslaget med det i lovene foreskrevne $\frac{2}{3}$ stemmeflertall. Av styret stod følgende medlemmer for tur til å gå ut:

Formannen, hr. *Johs. Hongslo*, sekretæren, frk. *Hauge* og styremedlemmene frk. *Christensen* og hr. *Hj. Wasler*. Som nye medlemmer av styret blev valgt: Formann: hr. *B. Nylund*, og følgende styremedlemmer: frk. *Ellen Torgersen*, frk. *Ingeborg Endresen* og hr. *Olaf Andersen*. Suppleanter: frk. *Ingrid Straith* og hr. *Andr. Hadland*. Som revisorer blev enstemmig valgt frøkne *Maria Müller* (gjenvalg) og *Ragnhild Andersen*. Som delegerte til forbundets landsmøte ved siden av formannen, hr. *Nylund*, som er selvskreven, blev valgt hr. *Hongslo* og frøkne *Randi Straith* og *Hauge*, og som suppleant frøken *Ellen Torgersen*.

Vi minner om de aftenunderholdninger Maria-kongregasjonen har den 8., 12, og 15. februar i St. Sunnivaskolens gymnastikksal. Ingen må holde sig hjemme. Vi må alle gå mann av huse så salen blir full. Det fortjener de dyktige skuespillere.

B.

— Uventet, og så altfor tidlig kom det sørgelige budskap om Sr. *M. Mechtildes* bortgang.

I tredve år har hun uavbrutt virket som lærerinne ved St. Olavs menighetsskole; så vel blandt de store som blandt de små. Hvor mange minnes ikke med takk denne fullendte opdragerinnes nidkjære og selvopofrende virke blandt de unge sjeler?

Måtte vi ved våre bønner gjengjelde den kjære avdøde alt hvad hun har vært for oss. R. I. P.

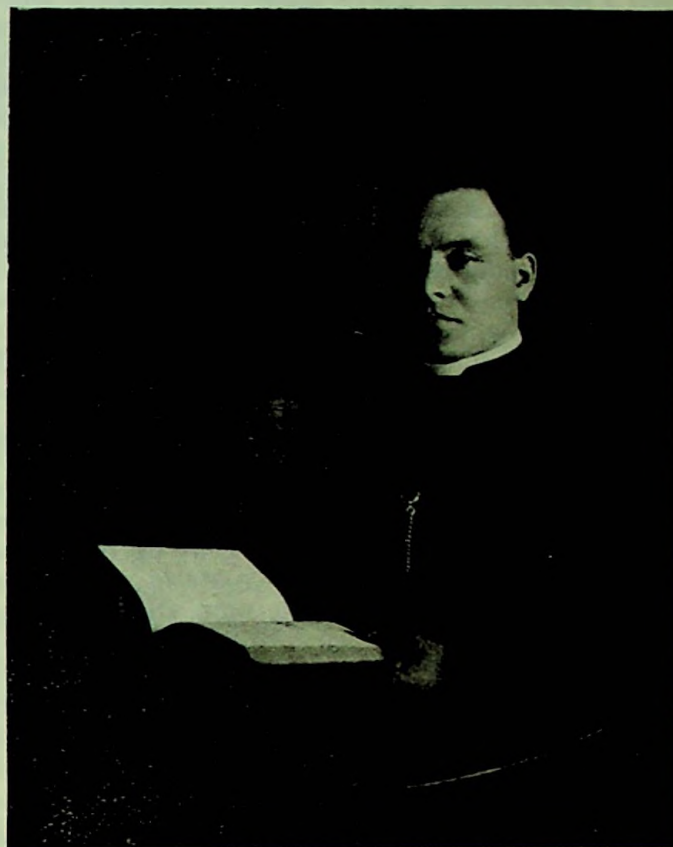
S.

Larvik.

En av dem som hadde anledning til at høre pater Lutz's skjønne og gripende foredrag om Lourdes i Larvik 27. januar, ønsker å bringe ham en hjertelig takk. Foredraget var lærerikt og oppbyggelig. Og det var inspirerende. Da vi gikk ut følte vi visselig alle at vi hadde hatt en stund hvor vi kom det hellige nær. Foredraget med den stemning det skapte i våre sinn virket som et sursum corda. Pater Lutz ønskes velkommen tilbake til Larvik!

Takknemlig tilhører.

Pastor Krijn forlater Norge.

Velærverdige pastor F. Krijn vil i en nær fremtid ta avskjed fra St. Olavs sogneprestembede og forlate Norge. Han kom til Norge i 1925 med tillatelse av hans høiærverdighet biskop Schrijnen til å bli borte fra bispedømmet Roermond i fem år, og disse fem år er nu utløpet.

De mange som har hatt anledning til å iakttå og skatte pastor Krijns dyktige og fortjenstfulle arbeide i disse år, vil med beklagelse erfare at avskjedens time er kommet. Med takk for det han har utrettet — også til biskopen av Roermond ved hvis velvilje denne virksomhet blev gjort mulig — og med de beste ønsker og inderligste bønner for fremtiden, for hans person og hans gjerning, vil vi bevare hans initiativrike prestegjerning iblandt oss i takknemlig erindring.

„ROMERSK-KATOLSK“ OG „IKKE-ROMERSK-KATOLSK“

Overskriften har ikke til formål å gjøre propaganda for titlene «romersk katolsk» og «ikke-romersk katolsk», som det kanskje kunde ha utseende av. Vårt «visum»

er ikke «romersk-katolsk», men simpelthen katolsk, uten bi-attribut. Slik har det vært, slik skal det vedbli å være.

Overskriften er på en viss måte et produkt av Lambeth-konferansen i England, som blev holdt i fjor sommer i juli måned, og hvor de 307 forsamlede anglikanske biskoper gav sig selv navnet den «ikke-romersk katolske kirke». Fra alle verdensdeiler var de kommet sammen. Det var et «katolsk», d. v. s. et almindelig møte, men det var også «ikke-romersk katolsk» og det vil si resten: nemlig at det var en forsamling av alle mulige «troer», i motsetning til den katolske tro (den tro som ikke er «Ersatz»). De fleste moderne problemer blev der behandlet, f. eks. problemet om kvinnelige prester, ungdomsproblemene, fredsproblemene, og ekteskapsproblemet. Det er vel hovedsakelig det siste som vi vil omtale, men på grunn av dets aktualitet vil vi også vie det første var oppmerksomhet. Lambeth-konferansens svar på spørsmålet om kvinner bør vies til prester, var negativt.

Diakonisse-embedet er ifølge konferansen det eneste som kvinner kan inneha i kirken, og som de kan vies til. Høye dette embedet kan de blandt annet meddele dåpsens sakrament, holde morgen- og aften gudstjeneste og også *med biskopens tillatelse preke i kirken*. Merk vel: preke. Altså ikke bare «tie», ikke bare «tale» men «preke». Men den fornuftige Paulus tillater kvinnene i Kirken bare å tie. Det var vistnok erfaringen som hadde inspirert ham denne gygne regel, og derved spart Kirken for mange vanskeligheter. Han tilføjet for sikkerhets skyld «ti det er upassende for en kvinne å tale i forsamlingen.»

Kvinner kan gjøre meget mere for Kirken ved ikke å tale i Kirken. Lambeth-konferansen har ment at Paulus ikke lengere er moderne nok, men den skal også ertare at når kvinnen en gang har erobret prekestolen, stanser hun ikke, før hun også har erobret alteret. Lambeth-konferansen har dessuten ophøiet diakonisse-embedet til en «orden», de vies til diakonisser, likesom prestekandidater vies til prester. Det er da vel ikke Kristus som har gitt Lambeth-konferansen denne fullmakt?

Med hensyn til fødselskontroll-spørsmålet var Lambethkonferansen enda mindre heldig. Resolusjonen herom (som vi tar fra «St. Olav» nr. 38 1930) lyder:

«Foreligger en klart erkjent plikt til å undgå eller begrense barnefødsel, må man innrette sig efter kristelige prinsipper. Den beste og selvfølgelig rigtigste fremgangsmåte er fullstendig avholdenhet, idet ektefellene ved Helligåndens hjelp lever et liv i selv-kontroll og selvbeherskelse. Foreligger imidlertid ved siden av denne klart erkjente plikt til å undgå barnefødsel også et moralsk sundt motiv til ikke å leve avholdende, kan konferansen gå med på, at andre midler brukes, hvis det skjer i overensstemmelse med kristelige prinsipper. Konferansen fordømmer på det strengeste bruken av anti-konsepsjonelle midler, som har sitt motiv i egoisme, overdådig liv eller makelighet.»

193 biskoper stemte. Resolusjonen blev vedtatt med 193 mot 67 stemmer. 47 avholdt sig fra å stemme.

Protestantiske tidsskrifter som New-Yorks «The American Church Monthly», Londons «Sunday Ex-

press» og det anglikanske kirkeblad «Church Times» kritiserer skarpt konferansens usikre holdning. Det første skriver herom blandt annet: «... Det er vanskelig i virkeligheten å bestemme hvilken grense der kan trekkes for en slik praksis (fødselskontroll) ... skal vi være nødt til å gå til romen for å få et avgjørende svar i denne sak? Og «Sunday Express» skriver: «Lambeth har gitt ekteskapet, mor- og farskaper, familien og moralen et skjønnesvangert slag. Den har jevnet veien til rasens selvmord.» «Church Times» betrakter konferansens resolusjoner som en revolusjon i den kristne moralære.

Vi skal ikke være for strenge i vår dom, men logisk må man være, og da spør man sig: hvordan er det mulig at en konferanse som så inngående har behandlet treusspørsmålet og uttalt at enhver kristen må forbygge krigen ikke så meget på grunn av dens ødeleggelser og som kilde til all mulig elendighet som på grunn av at den motsier Guds vilje, at denne konferanse på den annen side tillater å drepe det spirende liv i *jedens* tid?

Det kan ikke nektes at biskopenes hensikt var god, men også midlene skal være gode. Det er aldri tillatt å gjøre det onde for at der kan komme noget godt av det. Det er Paulus, det er også Pavens lære i hans siste encyklika. Lambeth forsøkte å modernisere kristendommen, å tilpasse den til vår tids dekadente åndstrømninger. Meningen var god, men dessverre er kristendommen ikke mottagelig for denslags modernisering. Kristendommens prinsipper er evighets prinsipper, Kristi ord er evighets ord, med evighetsbetydning. Sammenheng er bestandig den samme, bare måten å fremstille den på, kan variere. Det er bare i saker av sekundær betydning at der kan være tale om å modernisere. Hva er Lambeths (den ikke-romersk katolske konferanses) resultat? Bedrøvelig for enhver alvorlig ånd. Den har gitt avkall på en av kristendommens mest vitale grunnregler. Derved har den skuffet alle konsekvente kristne. Den har forsøkt å «følge med tidens ånd», men forsøket var svakt og vaklende; og derfor vil selv neo-malthusianismens ivrigste forkjempere, til tross for den utviste velvilje mot neo-malthusianismen, bare komme til å le av det, og med rette. Lambethkonferansen vil opnå det stikk motsatte av det den siktet til. Der er slått bresje i muren, den vil stadig bli større. Den lar sig ikke lengere fylle ut med tåke.

Roms svar på Lambeths resolusjoner er aldeles knusende. Det finnes ingen tvetydighet, intet kompromiss med de kristendomstienstlige teorier. Paven har vist sig igjen overfor verden som kristendommens uforferdede og uforsonlige forsvarer. Hans lære er bygget på klippegrunn. Den trosser det moderne vanvidds hissig stormer. Men denne encyklika er bare innledningen til noget større. Den er fundamentet til et herlig tempel, som skal reise sig mot himmelen med inn- og utvortes ukjent prakt, til vidne om at den katolske verden har forstått sin høvdings lysende, ledende lære. *Livet selv skal være dette tempel. Også de norske katolikker vil vise at de har forstått Roms tale.*